

Il-Qanpiena I-Antika

Dun Mario Dimech

Mhix l-ewwel darba li f'dawn il-ğranet tal-festa ta' San Nikola jisirqilna qalbna l-leħen melodjuż tal-qniepen tagħna. U birragun għax il-knisja parrokkjali tas-Siġgiewi hi mogħnija b'sett ta' qniepen mill-isbaħ. Il-melodija tal-qniepen iġġegħelna nitfġu l-harsa tagħna lejn il-kampnari ...u forsi għal dawk li jinnotaw id-dettalji tisraqlhom l-interess u l-kuržitā l-qanpiena l-antika peress li din tinsab imdendla waħedha fil-faċċata ta' quddiem tal-kampnar tax-xellug tal-knisja parrokkjali. Għalkemm ftit minsija minħabba li leħinħa m'għadux jinstema' l-istorja tagħha tmur lura kważi 340 sena ilu.

Mill-kuntratt tal-5 ta' Ottubru 1673 għand

in-nutar Tommaso Agius, nafu li Pietro Sanches¹ għamel ftehim mal-prokuraturi mill-parroċċa tas-Siġgiewi li jfondi qanpiena ġidha għall-knisja parrokkjali. Għal dan ix-xogħol huwa rċieva qanpiena qadima b'xi qsim fiha, li t-toqol tagħha kien ta' 4 qnatar u 64 rotoli (371.2 kilogramma), kif ukoll 110 skudi bħala pagament minn qabel. Il-qanpiena ġiet fonduta tassew fl-1673 u b'kolloġx ġiet tiswa 328 skud 10 tari u 10 grani.² Dawn il-flus ingħabru mill-poplu tas-Siġgiewi kif turi l-kitba bil-Latin li hemm minquxa fuq il-qanpiena stess:

DIVO NICOLAO CRISTIANE REIPLUBICE FIRMAMENTO
FUSIT REFACTA EX ELEMOSNIS
POPVL CI CASALE SIGGAVI

A.D. 1673

+

OPUS PETRI SANCES
QΩ MATTHEI MESS. IS³

Fuq din il-kitba hemm minquxa wkoll b'mod ftit raff immagiġni sempliċi ta' San Nikola. Il-qanpiena m'għandha l-ebda marka tal-fonderija fejn saret u hi nieqsa minn dekorazzjonijiet oħra għajr għal-linji rqaq li jduru maż-żaqq tagħha.⁴

Il-qanpiena, tqila 7 qnatar u nofs (600 kilogramma), ġiet ikkonsinjata minn Sanches fis-6 ta' Jannar 1674.⁵ Dan ifisser li probabbilment, il-qanpiena, l-ewwel ma

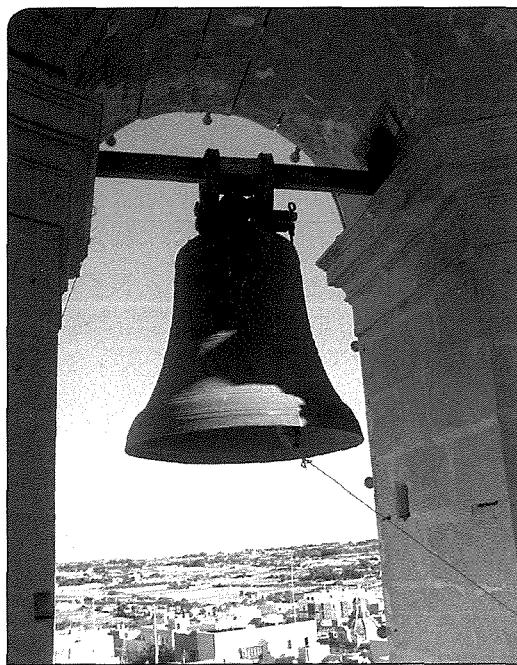
ddendlet kien fil-kampnar tal-knisja l-qadima ta' San Nikola peress li l-bini tal-knisja parrokkjali preżenti kien għadu ma bediex.

Li hu żgur hu li wara li nbniet il-knisja parrokkjali preżenti tas-Siġgiewi, din il-qanpiena sabet postha f'wieħed mill-kampnari. Maż-żmien in-numru ta' qniepen żdied u b'hekk ġie fformat is-“sett” il-qadim tal-qniepen tal-knisja tagħna. Ta’ min jgħid li dan is-sett il-qadim kien ġabru ta’

ħames qniepen magħmula minn fondituri differenti. Nafu li l-ikbar qanpiena fosthom kienet iñħadmet Messina fl-1728 u swiet 146 skud. Din kienet għiet ikkonsagrata fid-19 ta' Ĝunju tal-istess sena mill-Isqof Paulo Alpeheran de Bussan. Żewġ qniepen oħra għall-knisja tas-Siggiewi kienu nħadmu fl-1734: dik magħrufa bħala Pasqualina mħallsa minn Pasquale Dingli u l-oħra, aktarx ta' Sant'Anna, li l-flus għaliha nġabru mill-poplu tas-Siggiewi. Dawn kienet ġew imbierka mill-Isqof de Bussan fit-28 ta' Novembru tal-istess sena.⁶ Ma' dawn kien hemm qanpiena oħra mlaqqma ż-żgħira li kienet il-qanpiena li kienet tindaqq bħala sinjal qabel il-quddies.⁷

Dawn il-qniepen "qodma" kienu baqgħu jitgawdew sal-1948, meta kien ġie deċiż li jinxxtara sett qniepen ġoddha għall-knisja tas-Siggiewi għand il-fonderija John Taylor & Co Founders ta' Loughborough, l-Ingilterra. Biex jagħmel tajjeb għall-ispiża, is-sett il-qadim tal-qniepen inbiegħ lid-ditta John Taylor & Co. bis-somma ta' 499 lira sterlina u 17-il sold (£499 1s 5d). L-unika qanpiena li ma nbiegħetx kienet proprju l-qanpiena li għadna naraw illum fil-kampnar tax-xellug

Il-qanpiena l-antika f'posta fil-kampnar tax-xellug

tal-knisja, liema qanpiena kienet magħrufa bħala dik *tal-Mewt*.⁸ Probabbilment kienet tissejjah hekk għax qabel ma nxtara s-sett il-ġdid tal-qniepen kienet tintuża biex tindaqq fit-trapassjoni. Maż-żmien kienet magħrufa wkoll bħala l-qanpiena *tad-duttrina* jew *tal-bniet* għax sas-snin sebghin tas-seklu l-ieħor kienet għadha tintuża mill-membri tal-MUSEUM tal-bniet biex tagħti sinjal għall-bidu *tad-duttrina*.⁹

Minkejja li l-leħen tal-qanpiena l-antika waqa' fil-muta, hi għadha titgawda sal-lum bħala tifkira tas-sett il-qadim ta' qniepen li kellha l-knisja parrokkjali tas-Siggiewi.

Referenzi:

- Pietru Sanches, minn Messina, Sqallijsa, kien ġie mpjegat bħala prim fundatur mal-Ordni tal-Kavalieri fis-27 ta' Jannar 1672. ara John Debono, Art and artisans in St John's and other churches in the Maltese Islands, ca. 1650-1800 : stone carvings, marble, bells, clocks and organs.
- John Debono, Art and artisans in St John's and other churches in the Maltese Islands, ca. 1650-1800 : stone carvings, marble, bells, clocks and organs,255.
- Din l-iskrizzjoni bil-Malti tħid: Iñħadmet bil-ġbir tan-nies tas-Siggiewi fl-1673 biex tagħti ġieħ lil San Nikola taħt sema ta' pajjiż nisrani. Xogħol ta' Pietru Sanches bin il-mejjet Mattew minn Messina.
- Hajr lil Mons Lawrenz Gatt għat-traduzzjoni mil-Latin.
- Robert Cassar, The Bells of Malta (1300-1900): an art historical consideration, University of Malta 2004, teżi mhix ippublikata.
- John Debono, Art and artisans in St John's and other churches in the Maltese Islands, ca. 1650-1800 : stone carvings, marble, bells, clocks and organs,255.
- Achille Ferris, Descrizione storica delle Chiese di Malta e Gozo, Malta 1866, 401.
- Kenneth Cauchi, Il-Qniepen Tagħna (1948-1998) fi Is-Siggiewi, Ĝunju 1998, 28.
- ibid.
- Tagħrif mogħti mis-sagristan, is-Sur Charlie Pace. Ara wkoll Il-Qniepen fi Is-Siggiewi, Dicembru 1978, 15.

Referenzi oħra:

Joseph Goggi, Qniepen f'Malta u Għawdex u f'pajjiżi oħra, Malta 2003.